

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Roma Sancta sive Benedicti XIII. Pontificis Maximi &
Eminentissimorum & Reverendissimorum S. R. E.
Cardinalium Viva Virtutum Imago Æri & literis in
perennaturam Virtutum memoriam incisa**

Conlin, Johann Rudolph

Augustæ Vindelicorum, Anno MDCCXXVI

VD18 10209328

Num. XXXI. Wolfgangus Annibal Schrattenbachius Germanus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72633)

Num. XXXI.

WOLFGANGUS ANNI- BAL SCHRATTENBA- CHIUS GERMANUS.

Wolfgangus Annibal tit. S. Marcelli Cardinalis de Schrattenbach Germanus, Episcopus Olomucensis natus est Anno 1660. ex illustrissima Schrattenbachiorum Familiâ, quæ, cum ex Styriâ ortum ducat, maximis per totam Germaniam incrementis brevi invaluit. Enimverò illustrissima hæc Domus gloriæ apicem attingisse videtur, cum Eminentissimus Purpuratus Wolfgangus Annibal Purpuræ honorem omnium primus in eam intulit. Deinde publicis negotiis nata ingenia, Austriaco Jovi se dudum probârunt. Ut taceam Rudolphum Ferdinandum & Gandolphum Wilhelmum Schrattenbachios, qui primæ admisionis viri intima Cæsaris gratiâ hodie dum fruuntur, omnium planè gemma jure perquam optimo Wolfgangum Annibalem dixerim, qui natam Germanis sapientiam, Italis ita probaverat, ut omnibus omnia, Princeps Excellentissimus, factus videretur; & si quidem Germaniam fecundam Heroum parentem exteri dicant, est, cur insuper fateantur, Germanos non tam frigido coelo animari, ut sapientia ab iis, nunc certè omnium professione, nimium quantum exultis, exulet; ut nihil dicam, quod vix aliquod magni nominis artificium reperiatur, cujus inventor Germanus non fuerit, certè tam solidæ sapientiæ Lumina sacrae Romæ transmittimus, quæ in Hesperio illo coelo latere neutiquam possunt. Quam apud Germanos summus, tam inter Italos acceptissimus Wolfgangus Annibal Schrattenbachius habebatur; Omnes enim talem agnoscebant, qualem singuli exoptabant. Germano Princeps candore, abstrusam Italorum prudentiam unâ possidebat; & sagaciter Italorum genio res futuras prospiciendo, in exequendo promptus cum Germanis erat. Hinc Austriaci Jovis nutus ad amussim respiciendo; illinc Romani Capitolii Majestatem unâ reverebatur. Ambidexter in omnibus, utrobique fidelissimus minister reperiabatur. Et quid mirum, quod tam ingenuæ virtutis imago cunctis probaretur? in quâ elaborandâ Fortuna, Gratiæ, & Virtus penicillum adhibuerunt. Fortuna Nobilitatem sanguinis, fecundam gloriæ parentum memoriam, & immortalium Avorum trophæa contulit. Gratiæ comitatem probatissimis moribus asperferunt, suavem in gestibus tenorem, virili gravitate intermixtam indulerunt, in verbis dulce mel dederunt, in operibus efficaciam, in intellectu ad summa quaque pertractanda capacitatem. Denique Virtus à natura & gratis inchoatam bellè imaginem penitus perfecit; sic Religione summus, Aris perpetuò afficit: Justitiæ observantissimus, in sacrae Themidis verba pronuntiat: in omnes beneficus, ingenitæ pietatis viscera in dies pandit. Tam insignibus ille virtutibus conspicuus, in Episcopum Olomucensem An. 1711. die vigesimâ tertiâ Decembris Canonicorum calculis eligebatur; postquam Carolus Lotharingus ad Archiepiscopatum Trevirensis inde evocatus fuisset.

fuisse. Situm est Olmucium in Moraviâ, cujus etiam Urbs Princeps habetur. Pro-
pugnaculis undequaque surgentibus, adversus qualemcunque vim satis munita vide-
tur; bello tamen tricennali à Succis occupabatur: sed provida Superùm cura eam
urbem, pace Monasteriensi, è hostium faucibus eripuerat. Primus Urbis Episcopus
Sanctus Cirillus exstiterat, qui circa annum 887. Olmucensi Ecclesiæ præfuerat. Ve-
rùm cum Fridericus Palatinus, Ferdinando II. expuncto, Bohemorum Rex crearetur,
Lutherani penè per totam Moraviam dominabantur. Sed is fuerat Ferdinandi II. exi-
mius Religionis zelus, ut ejus facerrimâ curâ plusquam decies centena Sectariorum
millia ex Bohemia, Austria, Silesia, Moravia, aliisque hæreditariis provinciis expel-
lerentur; cujus etiam ea vox excipiebatur: *Paratum se potius regno excidere, & extor-
rem cum Augusta Coniuge ac liberis, solo Scipione nixum, ad externos Principes abire, ne
quæsiatim quotidiano victui panem emendicare, quàm injuriam DEO, Ecclesiæque, ab hetero-
doxis, in subditis sibi provinciis illatam, diutius tolerare.* Nec minùs Eminentissimus
Purpuratus omni studio providit, ne aliqua labe è viciniâ in Orthodoxam Moraviam in-
funderetur; quin ad se, ejuratâ hæresi, venientes, largissimis donariis excepit: Quos inter
Carolus Ludovicus Baro de Alborn, multis adverso pectore in bello contra Turcas
exceptis vulneribus Dux non instrenuus, munificentiam expertus est, cum ad avita
sacra, quæ Majores in Regno Hispaniarum hauserant, depositis erroribus, transiret.
Ut igitur Germani hujus Annibalis, Schrattenbachii Virtus, magis elucesceret, &
ipsis usquequaque Alpibus transveheretur, Clemens XI. sacra Purpuræ honorem
An. 1712. die decimâ octavâ Maji eidem detulit. Eum in finem Carolus VI., Im-
perii fascibus vixdum admotus, apud Sedem Pontificiam enixissimas statim preces
interposuerat, cum ad summa quævis munia exercitatissimam Principis solertiam jam
ex tunc destinaret; hinc ille mox Alpibus infusus, magnificentissimo comitatu Ro-
mam intrabat, nihil intermittendo, quo Germani Nominis splendorem incessu & ha-
bitu Magnificæ Romæ probaret. Mox etiam Comprotectorem Germaniæ, Germa-
nia denominavit & sensit. Imperator equidem, qui hujus Principis eximiæ pruden-
tiæ omnia tribuebat, Cæsareæ Legationis honorificentissimum munus, in capacissi-
mum hunc maximarum rerum Administrum conferebat. Nec quisquam latioribus
auspiciis suam Legationem unquam aggredi visus; nam Leopoldo Archiduce Au-
striæ & Asturiæ Principe idibus Aprilis An. 1713. inexplicabili totius orbis Ortho-
doxi gaudio in hanc vitalem auram progenito, Eminentissimus Purpuratus novæ hu-
jus felicitatis Portitor, penè immensâ pompâ, ad cuius spectaculum tota Urbs Roma
sefe avidissimè effundebat, in Vaticanum deferebatur. Credidisses novam Romæ
Triumphantis imaginem intuentium oculis repræsentari: tam splendidè omnia, in-
enarrabili exornata cultu, exhibebantur. Triumphali in curru, ceu Regali sedens
Solio Eminentissimus Purpuratus, omnium ad se oculos attrahebat. Ephebi Hono-
rarii, & reliqua famulantium turba, quæ currui circumfundebatur, vestes, opere
Phrygio splendidissimè elaboratas induebantur; cum solis radiis auri fulgore con-
certare visi. Eminentissimorum S. R. Ecclesiæ Cardinalium currus, quibus extero-
rum Principum Ministri, & Romanæ Nobilitatis præcipuus quisque suos addebant,
pene ad ducenos ascendebant. Aër latis applaudentium vocibus resonabat, Au-
striæ Salutem, Austriæ multiplicem prolem inclamantium. Ipsæ Seniles Sanctissimi
Patris genæ lachrymis rorabantur, quas sincerissimum gaudium expresserat, cum
apud se reputaret, quanto periculo Orthodoxus defungeretur Orbis, quamdiu in
Austriaco coelo Athlantes superessent, qui mundum Germanum fulcirent. Sed
quorsum hæc omnia? quam ut humanarum caducitatem rerum amicus Lector di-
gnoscat. In ipsis suffocata cunis Germaniæ spes statim jacuit. Videlicet Leopoldus
Princeps, Germaniæ Ocellus, Spes orbis, lætissimus Austriæ surculus IV. Novem-
bris, novo Austriacum Cælum sydere aucturus, occidit. Funestabantur lamenta-
bili comploratione adhuc frementes populorum plausus, diruebantur triumphales
arcus, & ubi stabant gratulantis reverentiæ monumenta, suavissimis cineribus tu-
multuario opere tristitia Mausolæa erigebantur: Festivi, qui parabantur ignes, in fe-
rales Libitinæ tædas abibant: verbo, grandia modo gaudia, acerbissimè Imperio
evade-

evadabant dolendi materia. Sola spes restat, huic Hespero Occiduo suum aliquando Bosphorum successurum. Epitaphii loco notissimum illud distichon appono:

Flos Fueras Factus, Florem Fortuna Fefellit.
Florentem Florem Florida Flora Fleat.

Unum Eminentissimus noster Purpuratus Schrattenbachius in Nativitate ejus Principis agebat, cujus memoriam mors subsecuta obliterare non potuit; videlicet quinquaginta pauperes Virgines, honesto nuptui collocari curavit, singulis earum XXV. Scutatis Romanis in futuram dotem liberaliter assignando. Sed brevi postea aliam, & longius duraturam felicitatem, Auspiciatissimo Nuntius Romanis attulit. Nam postquam Venetos periculosissimo bello Turcarum Tyrannus terrâ, marique aggressus fuisset, jamque integra Peloponesus, Insula Thenos, Cythera, Aëgena, Zazynus, Cephalonia, Leucadia, præter urbes Spinalongam, & Sudam in Regno Cæciæ uno veluti victoriæ impetu in Turcarum manus venissent, idem ad Corcyram occupandam vi totâ convertebatur. Jamque hoste tam propinquo ad ipsa Romanæ mœnia trepidabatur. Usurpabat tunc Sanctissimus Pater Clemens XI. in Consistorio habito An. 1715. ad Eminentissimos S.R.E. Cardinales illa Josaphati Regis verba, cum ab Ammonitis & Joabitis impeteretur. *Domine Deus Patrum nostrorum, tu es Deus in Cælo, dominaris cunctis regnis gentium; in manu tua est fortitudo & potentia; nec quisquam tibi potest resistere. In nobis quidem non est tanta fortitudo, ut possimus huic multitudinî resistere, quæ irruit super nos. Sed cum ignoremus, quid agere debeamus, hoc solum habeamus residui, ut oculos nostros dirigamus ad te.* In alio Consistorio habito An. 1716. XXX. Martii iterum lugubriter exclamabat: *Exiit Leo de cubili suo, & præda gentium se levavit. Egressus est de loco suo, ut ponat terram nostram in solitudinem.* Cum igitur Roma, cum Veneta Respublica, cum universa Italia, & Orthodoxus Orbis in summo discrimine versaretur, sola spes in Carolo VI. Romanorum Imperatore restabat, qui lectissimo instructus milite, unus par videbatur, qui exundantem imensum illum Barbarorum torrentem sistere posset, & pro ingenita Domui Austriacæ pietate itidem vellet. Nam eximius hic Imperator (cui nescio an similem Orbis tulerit) non tam precibus Pontificiis adductus, quam veriùs pietatis suæ stimulis incitatus secum firmiter decreverat, periclitantem Rempublicam Christianam ab impendenti à Barbaris exitio immunem præstare. Jamdum Eminentissimus Cardinalis Vincentius Maria Ursinus (nunc Benedictus XIII. laudabilissimus Orbis Antistes) in procinctustabat, ut Pontificis Nuntius Viennam properaret, currenti jam Cæsari generosos stimulos superadditurus: quam ille Provinciam, *quacunque vel hyberni temporis, vel itineris asperitate contempta* (verba erant Clementis) *ut laboranti Reipublica Christiana opem ferret,* quam lubentissimè susceperat. Sed bello ab Imperatore jam decreto, *Ursinus novâ hac & sanè præclara laude cumulatus* (pergebat sanctissimus Pater) *quod agnitâ reâ Christiana necessitate, ut ei, quantum in se erat, subveniret, nullum incommodum, nullumque laborem detrectaverit, ac eximium publica causa studium, quale profectò verum Ecclesiæ Romana Senatorem decet, palam ostenderit,* ad suam Ecclesiam Beneventanam remissus est, brevi postea inde ad triplicem revocandus Tyram. Tunc equidem Clemens IX. ex ærario Pontificio quingenta florenorum millia Cæsari in paratâ pecuniâ ocyus transmiserat; adhæc decimæ per omnes Austriacas ditiones, à Venerabili Clero exigendæ, eidem permittebat. Quo ille pecuniario auctus subsidio, prorsus egregium militem patentibus Sclavoniæ campis infudit, qui sub invictissimo Heroe Eugenio (qui Constantinopoleos mœnia non semel trepidare fecit) ad Petro-Wardini mœnia, tam insignem à Turcis victoriam reportavit, qualem vix unquam in sæculorum factis reportatam legeris. Hostilia Castra, ærarium, commeatus, tormenta supra centum & septuaginta, totidémque ferè vexilla, bellicus omnis apparatus, prædæque opulentissima in Christianorum militum manus pervenerant. Et hujus, ut dixi, Victoriæ Nuntius Eminentissimus Cardinalis Schrattenbachius Pontifici fuit, qui triumphantis in speciem, magnificentissimo comitatu, iterum in Vaticanum deductus, quatuor vexilla, in Hungarico prælio Turcis erepta, donum Cæsaris Sanctissimo Pa-
tri

tri obtulit. Qui eo vix viso : *Opus sanè dextera Excelsi, qui fecit Virtutem, & percussit inimicum*, exclamavit. Verba Eminentissimi Schrattenbachii, ad summum Pontificem habita, ea denique fuere.

Beatissime Pater,

SACRA Cæsarea, Regiæque Catholica Majestas debita filiali observantiâ, ad sanctissimos pedes Tuos prosternit hæc vexilla, quæ in exordio belli cruentissimo conflictu immani Christiani nominis hosti erepta fuere ; cui enim magis debentur hæc trophæa, quam Tibi, qui indefesso labore, apertis ærariis, assiduis precibus, ipsa etiam certaminis hora, in Liberiana Basilica ingentem hanc victoriam orbi Catholico procurasti ? Age igitur Sanctissime Pater, & fove benigno affectu populum Tibi devotum, populum, qui pro DEO, Fide, Ecclesia, bono denique publico fortiter pugnat. Et quod summum, maximumque est, idque enixè rogamus, adde preces precibus, & nos favente DEO, sub protectione Magnæ Dominæ addemus Victoriis Victórias. Ita ille.

Enimverò hoc singulari consideratione dignum contigerat, quòd decantatissima hæc Victoria illa die ab immani barbarorum agmine reportata fuerit, in quam admirandæ Dedicacionis ejusdem memoria recurrebat ; quin partæ Victoriæ Compos eâ die Roma fiebat, quæ eidem Partheniæ Matri, in cælos assumptæ sacra erat. Hinc Clemens XI. æquissimum reputabat, ut in prædicta Basilica Liberiana, cui à Nivibus nomen, solennes DEO gratiarum actiones persolverentur, ibique ex Turcicis signis, quæ Imperator veluti quasdam victoriæ primitias, pro suâ in sacram Sedem observantiâ, ad Pontificem transmiserat, illud præcipuè, quod insignius erat, & juxta superstitionem impiæ gentis sacrum, Liberiano Tholo suffixum, relinquere-tur. Utique illo anno conjurati ad Christianorum clàsica Divi veniebant. Nam audita Petro-Waradinensî clade, qui Corcyram obsidebant Turcæ, ideò retro vela fecisse visi, quòd cælum copiosissimum imbrem in eorum castra excutiens, eorum unâ spem submerserit. Sive jam eò victoriam referamus, sive dicamus, à Germano Duce & milite invictò Corcyram servatam (nam pace vestra, Veneti milites, dixerim, quòd virtus vestra, alioquin non instrenua, eo bello planè elanguerit) sive dicere velimus, appendicem victoriæ Petro-Waradinensî Corcyram fuisse, & hostes illic debellatos, hic unâ prostratos fuisse, magnitudine cladis omne consilium excutiente ; id sanè silentiò non præmittendum videtur, quod idoneis relatum authoribus percerepuit : Divi Spiridionis corpus, quod Corcyræ sepultum summa veneratione colitur, cum instante obsidionis metu aliò transferendum videretur, nulla vi externa admota, sua statione dimoveri potuisse. Statarius videlicet Miles erat, qui in hostes fulmina mittebat ; & illud Ausonii in Epigr. eo anno 1716. locum habere visum : De CœLo VVLnera Missa pVtes.

Tam latis Nuntiis sacram Romam beasse, necdum satis erat Eminentissimo Cardinali Schrattenbachio ; sed prout una victoriâ plerumque instrumentum est alterius, sic altero super alterum Auspicatissimo Nuntio, Felices Quirites, & è maxima trepidatione in summam lætitiâ repenti effusos, refocillabat. Sic oppido Temesvvariâ occupato, faustissimo nuntio urbem implebat : Prædictum oppidum Temesvvariâ non tam naturâ loci, quam artis operibus munitissimum, ac insuper validissimo Turcarum præsidio firmatum, postquam ab Imperio Christianorum avulsum per annos quatuor & sexaginta supra centum Othomannicam Tyrannidem per-tulerat, denique incomparabili Heroi Eugenio cecidit, cui, quod non cedat, non est. videlicet urbs teMesVVar oCCVpata à Deo & eVgenlo est ; nam ubi eo anno castra stabant, aliàs paludibus latè stagnantibus, navium usus erat. Denique iterum Auspicatissimæ Victoriæ Nuntius accessit Schrattenbachius, cum Turcis ad Albam Regalem felicissimo prælio fractis, hoc totius Christianitatis propugnaculum longè fortissimum, in Cæsaris potestatem vix non prodigiosè devenerat. Quantum in dis-ferimen res nostræ tunc quidem adductæ fuerunt ? & quàm levi momento belli for-

tuna pendeat? Erat Alba Regalis naturâ, situ, mœnibus, operibusque validissimè communita, nec tam militari præsidio, quàm iusto propè exercitû firmata, quam ita obsidebant Christiani, ut simul ipsi innumeris Barbarorum copiis obsiderentur; quæ multitudine exultantes, ac præteritarum cladum memoriâ efferatæ potius quàm fractæ, inauditâ temeritate, ut plurimum literæ nuntiabant, Christianorum vires parvi admodum facere præferebant. Proinde non levis formido omnes concusserrat, ne, si quid secus eveniret, superiorum victoriarum fructus interire posset, Christianisque armis ac terris gravissima pericula imminerent. Verùm trepidus hic rerum status tamdiu perduraverat, donec illucescente die Beatissimæ Virginis in cœlos assumptæ triumphis consecrato, mirifica periculorum conversio fieret, & planè nova rerum facies emergeret. illo siquidem faustissimo die (quo quidem summus Pontifex cum Sacræ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus in Liberianâ Basilicâ ejusdem intermeratæ Matris patrocinium imploraverat) Heros Eugenius, Cæsarei exercitûs Dux inclytus, militum suorum alacritatem conspicatus, moræ diuturnioris pertæsus, & barbaricæ arrogantia impatiens, tacitè copias è vallo educere constituerat, ut hostem ferocientem intra aggeres, & fossas suas improvisus adoriretur. Strenuo autem consilio divinitus immisso divina etiam beneficia obsecundârunt; Nebula enim tam opportunè incedentium Christianorum agmen obtexerat, ut prius expugnari castra, quàm hostem adventare Barbari intelligerent; tanquam scilicet renovatis Israhelitici temporis signis, Beatissima Virgo, quam in antiquo fœdere nebula typus adumbraverat, perspicuo indicio opem prætendens, suos se milites protegere testaretur, quâ illi Duce non tam ad pugnam, quàm certam victoriam properarent. Adhuc tamen Barbari ad plures certaminis horas acriter restiterant, donec ultra viginti quinque millibus cæsis, captisque castris, præcipitem in fugam versi, ingentem apparatus, ex vastissimis provinciis summa vi contractum, bellica tormenta quadraginta, & amplius supra centum, vexilla plurima, comæneatum, opesque pene omnes Cæsareis copiis diripienda reliquerant. Tum altero post die Alba-Græca, sublato deditiois signo, imploratâque victoris fide, in Christianorum potestatem redacta fuerat. Sic Hungariæ fasti denotent, ab invictissimo Heroe Eugenio tribus vicibus Turcas debellatos: ad Zentam, An. 1697: ad Petro-Waradini moenia An. 1716. Ad Albam-Regalem An. 1717. & ita debellatos, ut bis pacem ab iis extorserit. Carlovviziensem An. 1698. & Passarovviziensem An. 1718. utramque amplissimis pro re Christiana conditionibus. Eam etiam pacem sacræ Romæ significabat Eminentissimus Purpuratus Schrattenbachius, verè Angelus, seu Nuntius pacis factus; quo demum res Cæsareas per Italiam procurante, non alia, nisi felicitatis sydera sacræ Romæ exorta fuere. Sed ad Regnum Neapolitanum evocabatur Princeps auspiciatissimus, quò cum Maximi Cæsaris mandata vocabant, ut cum summa potestate nobilissimæ Genti Prorex regni præfesset; cui ita denique præfuit, quantum vix alius. Quàm natus Germanus, tam inter Italos Italum agebat, in eorum mores prudentissimo consilio transeundo, cum quibus degebat. Tunc solum Germanum agebat, cum Cæsaris causa, ut talis esset, qualis revera erat, exigeret; Nunc in nostram redux factus Germaniam, semel agrè dimissus, cum ambitu retinetur.